

MATERION SGILIAU DYFODOL SYDD
YN EFFEITHIO AR SECTORAU
DIWYDIANNOL YNG NGHYMRU

**Y Sector Cyfryngau a
Chyfryngau Newydd**

Sgiliau dyfodol
Cymru

Crynodeb Gweithredol

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn un mewn cyfres a gomisiynwyd gan Fforwm Ymchwil Cymru i Sgiliau'r Dyfodol. Bwriad cyffredinol y prosiect yw ymestyn ac ategu'r gwaith a ddechreuwyd gan brosiect gwreiddiol Sgiliau'r Dyfodol Cymru, oedd yn defnyddio data arolygon a rhagolygon i ragweld beth oedd yr anghenion cyffredinol yng Nghymru. Mae'r prosiect presennol yn ychwanegu astudiaethau o'r angen am sgiliau galwedigaethol yn y dyfodol o fewn sectorau allweddol yng Nghymru. Mae pob astudiaeth sector yn seiliedig ar ymchwil ddesg a chyfweiliadau ansoddol gydag ymarferwyr a chyflogwyr, a bwriad pob astudiaeth yw darparu braslun o'r sector, y materion sy'n ymwneud â sgiliau a'r hyn y gellir ei wneud nawr ac yn y dyfodol er mwyn cryfhau'r sector ymhellach.

Mae busnesau a chyflogwyr ym mhob un o'r sectorau a astudiwyd wedi mwynhau llwyddiant aruthrol; dyna pam y daeth y sectorau hyn yn bwysig i Gymru. Ni ddylai'r sylw a roddwn i sgiliau cyfredol daflu cwmwl dros y cyraeddiadau hyn na phenderfyniad pawb dan sylw i gwrdd â'r her sydd o'u blaenau.

Proffil o'r Sector

Mae sector y Cyfryngau a'r Cyfryngau Newydd yng Nghymru yn gymysgedd o ddwy dechnoleg a dau draddodiad:

- fideo a ffilm i'w darlledu;
- cynnyrch amlgyfrwng digidol ar gyfer yr holl sianeli dosbarthu gan gynnwys y Rhyngwrld.

Bu'r rhan o'r sector sy'n ymwneud â fideo/ffilm yn gryf mewn perthynas â maint economi Cymru, oherwydd galw gan y cwmnïau darlledu mawrion, S4C, BBC Cymru a HTV Cymru. Ond ni fu cynhyrchwyr annibynnol yn ddigon uchelgeisiol ar adegau, gan adlewyrchu eu dibyniaeth ar y berthynas gyda darlledwyr lleol. Mae'r rhan hon o'r sector yn wynebu dyfodol ansicr oherwydd y ffactorau mewnol hyn a'r pwysau allanol sy'n deillio o gystadleuaeth fyd-eang.

Mae technolegau'r cyfryngau newydd a'r technolegau amlgyfrwng yn cael eu mabwysiadu gan y cwmnïau hyn, ond mae to newydd o fentrau Cyfryngau Newydd sydd wedi seilio eu holl strategaethau arnynt. Mae llawer o'r enghreifftiau mwyaf adnabyddus wedi'u lleoli yng Nghaerdydd, tra bod eraill wedi'u lleoli yn y cymoedd ac ar draws Cymru. Oherwydd bod gwasanaethau sy'n seiliedig ar y technolegau newydd yn ehangu, gallai fod mwy o botensial i'r rhan hon o'r sector dyfu. Gallai datblygiadau yn y rhwydwaith mewnol gynnig cyfleoedd newydd i fusnesau mewn ardaloedd gwledig.

Ar wahân i'r ystyriaethau hyn, mae'r sector yn bwysig o ran diwylliant, gan ei fod yn fodd i fynegi Cymreictod, yng Nghymru ac o bosibl ar draws y marchnadoedd cyfryngol byd-eang sy'n datblygu.

Nid yw'n hawdd amcangyfrif nifer y cwmnïau a gweithwyr, yn rhannol oherwydd bod cymaint yn gweithio ar eu liwt eu hunain a natur anwadal y rhan o'r sector sy'n ymwneud â'r Cyfryngau Newydd. Fodd bynnag, mae amcangyfrifon presennol yn awgrymu bod oddeutu 600 o fusnesau yn cyflogi tua 6,000 yng Nghymru. Prif ganolfan y cwmnïau hyn yw Caerdydd, gyda chlwestwr arwyddocaol o fusnesau ym maes y Cyfryngau 'traddodiadol' a'r Cyfryngau Newydd yn y Gogledd, yn enwedig yng nghyffiniau Caernarfon.

Mae proffil galwedigaethol y sector yn neilltuoel, gydag ychydig iawn o weithredwyr, ond canran sylweddol mewn

swyddi proffesiynol, swyddi proffesiynol cysylltiol, swyddi technegol, crefftiau a swyddi sy'n ymwneud â gwasanaeth.

O ran cyflogaeth, mae'r sector yn llai yng Nghymru na'r arfer, o'i gymharu â gweddill y DU. Mae'r rhagolwg cyflogaeth ar gyfer y sector yn awgrymu twf, a ystyrir yn eithaf cymedrol o ran niferoedd gwirioneddol, ond yn arwyddocaol o ran canrannau - oddeutu 28% dros ddeng mlynedd. Fodd bynnag, ni chredir y bydd pwysigrwydd cyflogaeth yn y sector yn tyfu mewn perthynas â sector y DU yn gyffredinol.

Un ffactor fydd yn effeithio ar hyn fydd i ba raddau y mae'r prif brynwyr yng Nghymru yn fodlon sefydlu strategaethau busnes arloesol gan ddefnyddio technolegau digidol newydd.

Materion yn ymwneud â Sgiliau

Dyma rai o'r materion sy'n ymwneud â sgiliau a nodwyd gan ein hastudiaeth:

- gwahaniaethu rhwng sgiliau busnes, creadigol a thechnegol;
- prinder sgiliau ym meysydd masnach a marchnata;
- angen am sgiliau technegol ar gyfer y cyfryngau rhyngweithiol a'r cyfryngau newydd;
- atgyfnerthu sgiliau a'r agwedd entrepreneuriaidd ymhlith rhai sy'n ymuno â'r sector.

Gweithredu ynghylch Sgiliau

Mae'r cwmnïau ym myd y cyfryngau a'r cyfryngau newydd wedi sefydlu cysylltiadau â grwpiau er mwyn ymdrin â materion ar gyfer y sector, gan gynnwys materion sy'n ymwneud â sgiliau. Cafodd cynlluniau gweithredu manwl eu paratoi ar gyfer y sector yng Ngogledd Cymru.

Mae themâu ar gyfer camau gweithredu parhaus yn cynnwys:

- atgyfnerthu trefniadau cyllid a darpariaeth ar gyfer y Cyfryngau Newydd, yn enwedig y cynnig NVQ (Cyfle/Media Skills Wales);
- sefydlu Fforwm Cyfryngau Digidol Cymru, gan adeiladu ar argymhellion a chamau gweithredu presennol yng Ngogledd Cymru, er mwyn darparu dimensiwn cenedlaethol wrth weithredu;
- cynnwys strategaeth sgiliau o fewn strategaeth ddatblygu genedlaethol gan gwmpasu'r Cyfryngau Newydd;
- o fewn gwaith cynghori ar Yrfaedd, pwysleisio'r gwahaniaeth rhwng astudiaethau academaidd cyffredinol ac astudiaethau cyfryngol galwedigaethol.

Gwnaed nifer o argymhellion manylach ac maent wedi'u crynhoi yn y tabl isod.

Gwnaed argymhellion hefyd ar gyfer ymchwil bellach:

- ar is-sector y Cyfryngau Newydd ar draws Cymru;
- er mwyn ymestyn y cyfeirlyfr ymchwil a gynhyrchwyd yn ddiweddar ar gyfer Sgrîn;
- ar hyfforddiant sy'n ymdrin â'r technolegau diweddaraf;
- ar y swyddi y mae myfyrwyr cyrsiau AB mewn astudiaethau'r cyfryngau yn eu cael;
- a defnyddio methodoleg sy'n seiliedig ar ddigwyddiadau er mwyn denu microfusnesau a gweithwyr annibynnol.

Argymhellion

Rhif	Argymhelliad	Pryd	Prif Bartneriaid
1	Dosbarthu canlyniadau'r gwaith mapio cymwysterau a gwaith AVITG, ac unrhyw newidiadau arfaethedig	Diwedd 2000	ACCAC/Cyrff Hyfforddi Cenedlaethol
2	Atgyfnerthu negeseuon i'r sector annibynnol er mwyn symbylu'r galw am hyfforddiant ym meysydd rheolaeth a'r cyfryngau newydd	parhaus	Cyfle/MSW/TAC/S4C/Cynulliad
3	Helpu i ffurfio Fforwm Cyfryngau Digidol Cymru ar gyfer cwmnïau yn y cyfryngau traddodiadol a'r cyfryngau newydd, er mwyn goresgyn ffiniau presennol a chynrychioli'r sector digidol o safbwynt materion sy'n ymwneud â pholisi a hyfforddiant. Addasu a mabwysiadu argymhellion presennol ar gyfer datblygiad clwstwr yng Ngogledd Cymru, ar gyfer Cymru gyfan	Dechrau 2000	Cyflogwyr/WDA/Cynulliad/Cyrff Hyfforddi Cenedlaethol/Partneriaid 'Cynllun Gweithredu Amlgyfrwng Gogledd Cymru'
4	Defnyddio'r Coleg Digidol i gynnig a hyrwyddo cyrsiau datblygu cadwyn gyflenwi ar gyfer y sector	O ddiwedd 2000	S4C/Cyfle/MSW/Prif gyflogwyr
5	O fewn y Fforwm, sefydlu is-grŵp marchnata byd-eang a chefnogi gwerthiant cynnyrch o Gymru, gan adeiladu ar gynlluniau presennol ar gyfer Gogledd Cymru	O 2001	Cyflogwyr/WDA/Sgrîn/Cyfle/TAC a phartneriaid Gogledd Cymru
6	Dathlu a rhannu rhagoriaeth mewn AU, AB a darpariaeth Cyfle/Media Skills Wales ar gyfer y sector yng Nghymru		AU/AB/Cyfle/MSW/CETW
7	Cynnig NVQ Cyfle/MSW yn y Cyfryngau Newydd yn fwy eang, a chytuno ar y trefniadau cyllido er mwyn caniatáu hyn	Ar gyfer cyrsiau 2001	Cyfle/MSW a'r Bwrdd, gyda'r WDA a'r Cynulliad/CETW
8	Nodi a chydlynu ffynonellau cyllid ar gyfer cynnwys newydd a mentrau cynhyrchu	parhaus	Darlledwyr/prif gyflogwyr/WDA
9	Pwysleisio'r gwahaniaeth rhwng Astudiaethau Cyfryngol academaidd 'cyffredinol' a'r ddarpariaeth alwedigaethol, ac annog pobl ifanc – yn enwedig merched – i ystyried llwybrau galwedigaethol	parhaus	Gyrfaoedd/ysgolion/AB/AU/Gwasanaeth Cyflogi/Y Fargen Newydd/CETW
10	Adolygu ac annog y potensial ar gyfer datblygu'r Cyfryngau Newydd mewn ardaloedd gwledig ac ardaloedd Amcan 1	2000	Cynulliad/WDA/ymgeiswyr Amcan 1

